

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

Андрій Шевчук
(м. Житомир)

ВОЛИНСЬКА ІСТОРИКО-КРАЄЗНАВЧА КОНФЕРЕНЦІЯ

21 – 22 листопада 2008 р. у Житомирському державному університеті імені Івана Франка відбулася Волинська історико-краєзнавча конференція, якою, сподіваємося, започаткована новий цикл наукових зустрічей дослідників історії не лише певного регіону. Безпосередніми організаторами під егідою Міністерства освіти і науки та Житомирського державного університету імені Івана Франка виступили історичний факультет та науково-дослідна лабораторія "Дослідження історії Волині". За характером проведення конференція мала статус всеукраїнської, хоча з часом, сподіваємося, такі наукові зібрання будуть мати статус міжнародних.

У роботі конференції взяли участь 56 науковців, краєзнавців, освітян. З-поміж них – 6 докторів наук, професорів, 32 кандидати наук, доценти, решта – краєзнавці та аспіранти. Географія учасників виявилася, як для першого разу, доволі обширною: окрім істориків із традиційних центрів дослідження історії Волині – Луцька та Житомира, роботи істориків Києва засвідчили про інтерес до історії регіону.

На пленарному засіданні 21 листопада роботу форуму відкрив вступним словом голова оргкомітету, ректор Житомирського державного університету імені Івана Франка, доктор філософських наук, професор П.Ю. Саух. Привітавши учасників із початком роботи, він підкреслив важливість розвитку регіоналістики для сучасної науки. Із змістовними доповідями виступили науковці із Луцька С.В. Гаврилюк та О.Н. Гаврилюк, а також один з організаторів конференції – С.М. Міщук. Завершилося засідання презентацією збірника наукових праць "Волинські історичні записки", видання якого було започатковано на історичному факультеті.

Робота конференції проводилася за такими секціями:

- Актуальні проблеми регіональної історії (керівник секції – кандидат історичних наук, доцент Н.В. Рудницька).
- Волинь у добу середньовіччя і новий час (керівник секції – кандидат історичних наук, доцент В.О. Венгерська).
- Новітня доба на Волині (керівник секції – кандидат історичних наук, доцент О.Н. Гаврилюк).
- Проблеми всесвітньої історії (керівник секції – кандидат історичних наук, доцент М.В. Кордон).
- Історіографія, джерелознавство, спеціальні історичні дисципліни (керівник секції – доктор історичних наук, професор Т.В. Новальська)

Предметом обговорення на секції, робота якої присвячена актуальним проблемам регіональної історії, стали доповіді професора Г.В. Бондаренка (м. Луцьк) "Проблеми регіональної історії: волинезнавство" та доцента Н.В. Рудницької (м. Житомир) "Гаскала: шлях до асиміляції чи спосіб збереження і розвитку єврейства на Волині у XIX ст." та інші.

Пленарне засідання конференції.

У галузі історії Волині в добу середньовіччя та в новий час особливий інтерес викликали доповіді доцента В.О. Венгерської (м. Житомир) "Національні та релігійні особливості як фактор економічного впливу (на прикладі Правобережної України)" та старшого наукового співробітника М.Б. Молчанова (м. Київ) "Житлове забезпечення міського населення Правобережної України другої половини XIX ст."

Під час роботи секції "Новітня доба на Волині" жваве обговорення викликали доповіді доцента Л.В. Гуцало (м. Житомир) "Становлення та розвиток системи національного районування в Україні в 20-х рр. XX ст." та доцента М.К. Новика (м. Житомир) "Пам'ятники історії, культури та архітектури як джерела народної пам'яті (аналіз пам'яток Радомишльського району)".

На засіданні секції, робота якої була присвячена дослідженню проблем всесвітньої історії, особливе зацікавлення викликали ґрунтовні доповіді професора С.В. Гаврилюк (м. Луцьк) "Маловідома сторінка взаємин загальноросійських наукових товариств другої половини XIX ст. щодо вивчення і збереження культурної спадщини" та Б.М. Бондарюка (м. Чернівці) "Боротьба палестинського чернецтва з єретичними рухами у IV – V ст."

У роботі секції, зорієнтованої на дослідження питань історіографії, джерелознавства та спеціальних історичних дисциплін, привернули увагу доповіді професора О.П. Іваницької (м. Вінниця) "Історіографія аграрних відносин франкістської Іспанії (1939 – 1975)" та старшого викладача С.О. Гануса (м. Ужгород) "Регіоналізм як епістемологічний підхід у німецькій історіографії кінця XVIII – I половини XIX ст."

Під час роботи конференції було затверджено рекомендації щодо розвитку краєзнавчого руху на Волині, прийнято рішення активізувати співпрацю з Волинським національним університетом імені Лесі Українки, працювали круглі столи за науковими інтересами, діяла виставка літератури, культурна й екскурсійна програми. Вирішено скликати II Волинську історико-краєзнавчу конференцію 2-3 жовтня 2009 р. та присвятити її 90-річчю з часу утворення Житомирського державного університету імені Івана Франка.

Олександр Жуковський
(м. Житомир)

**МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ "ЄВРЕЇ НА ВОЛИНІ:
ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ"**

Конференцію було проведено 20 березня 2009 року в стінах Житомирського державного університету імені І. Франка на базі Центру юдаїки, що існує на історичному факультеті при активній допомозі Житомирського благодійного центру "Хесед Шломо" та Єврейського фонду України.

Наукову частину конференції своєю доповіддю "Політика радянської влади щодо єврейської культури в Україні" відкрив к.і.н., доцент М.В. Кордон. Він наголосив на специфічних особливостях еволюції змін курсу директивних органів щодо єврейської людності України.

Заслужений працівник культури, директор-засновник Харківського музею Голокосту Л.Ф. Воловик звернула увагу присутніх науковців, представників засобів масової інформації на проблему Голокосту і присвятила свою доповідь просвітницькій ролі цього музею, його завданням, здобуткам і місцю в суспільно-культурному просторі Харківщини.

Неабияке зацікавлення учасників пленарного засідання викликала доповідь професора кафедри всесвітньої історії Рівненського державного гуманітарного університету М.М. Гона "Євреї Рівного: terra incognita". У висновках відзначено, що протягом міжвоєнного періоду євреї Рівного значною мірою визначали парадигму громадсько-політичного життя міста. Це зумовлено як їхньою чисельністю (станом на 1931 р. євреї складали 56,6% населення Рівного – 22.737 осіб від загальної кількості населення міста 40.162 осіб), так і їхнім активним громадським, політичним, духовним життям.

Відкриття конференції.

У повідомленні доктора історичних наук, професора із Запоріжжя В.С. Орлянського "Єврейські питання в політиці окупаційної адміністрації в роки Великої Вітчизняної війни" підкреслено вкрай важке становище євреїв в Україні, наголошено на їх масовому знищенні.

Більш вузький регіональний розріз для дослідження проблеми Голокосту обрали вінницькі науковці. Кандидат історичних наук, доцент Вінницького державного педагогічного університету В. Тучинський, вивчивши матеріали Державного архіву Вінницької області, архіву Липовецької районної державної адміністрації, у своєму виступі розкрив факти фізичного знищення євреїв на Липовеччині в часи німецького окупаційного режиму, факти порятунку українцями від неминучої смерті своїх земляків-євреїв.

Дуже змістовною та пізнавальною, особливо для науковців Рівного, Києва, Харкова, Запоріжжя та ін. міст, була доповідь директора Державного архіву Житомирської області, к.і.н. І.О. Рафальського про джерела з історії та культури євреїв Правобережної України. Він ґрунтовно проаналізував архівні фонди та їх наповнення, подав широку палітру єврейської проблематики з відповідними покликаннями на номери та назви фондів, що містять інформацію з кожної окремо взятої проблеми.

Заслуговує на увагу повідомлення к.і.н. О.В. Заремби "Історико-культурна спадщина євреїв Волині: нове бачення", який працює старшим співробітником ІПіЕНД ім. І. Кураса. Крім цікавого виступу, Олександр Варленович провів міні-презентацію від імені редакторів єврейського

культурологічного журналу, який систематично виходить у Польщі й друкує також матеріали з єврейської історії.

Конференція пройшла на високому науковому рівні. Загалом у її роботі взяли участь більшість науковців, які займаються в Україні єврейською проблематикою. Прикметно, що це були як доктори або кандидати наук, так і вчителі шкіл, працівники музеїв, краєзнавці, журналісти, культурні діячі, представники громадських організацій. Під час секційних засідань виникали гострі дискусії, жваві обговорення тих чи інших питань, висловлювалися побажання, слова подяки організаторам, пропозиції зробити подібну конференцію щорічною.